

Rassen moeten bij lage èn bij normale

De rassen Stargazer Red (links) en met name Alreddy Red blijven zowel bij lage als bij hoge temperatuur goed doorgroeien en hebben bovendien een goede houdbaarheid.

De glastuinbouw beweegt zich naar een zorgzaam gebruik van energie. Daar horen kassen bij die minder energie vragen of het zelfs leveren en rassen die minder energie nodig hebben. Veredelaars leggen in de nieuwe energieprogramma's daarom niet alleen de nadruk op de goede ontwikkeling bij lagere temperatuur.

TEKST EN BEELD: ANDRÉ SMAAL, AGRION DE KWAKEL (WWW.AGRION.NL)

Veredelaars proberen nieuwe rassen te ontwikkelen die zowel bij een lagere als ook bij normale (hogere) kastemperaturen uitblinken. Daardoor kan een teler op elk moment besluiten om bij een hoge of bij lage temperatuur te telen.

Ongeacht de keuze, bij beide temperatuurinstellingen blijft de groei en kwaliteit goed. De keuze kan zijn ingegeven door energiekosten, maar ook door de ontwikkeling van het gewas. Gaat het te snel, of wordt de levertijd uitgesteld, dan is er wat te sturen zonder verlies aan kwaliteit. Daar komt bij dat de introductie van rassen, die alleen bij lage temperatuur presteren, heel moeilijk is. Niemand gaat zijn kas op 17°C instellen als de rest van het sortiment 20°C nodig heeft.

Twee nieuwe Poinsettia-rassen

Een voorbeeld van nieuwe, energie-efficiënte rassen zijn twee nieuwe Poinsettia rassen die dit jaar door Florema Young Plants op de markt zijn gebracht. Het veredelingsbedrijf Agriom heeft deze rassen samen met Florema Young Plants ontwikkeld (zie kader).

Omdat het niet alleen een recht toe recht aan veredelingsprogramma was, maar ook een onderzoek naar de slimste manier om op energie-efficiënte te selecteren, werden diverse studies gedaan.

Vijf jaar geleden is begonnen met een vergelijking van het sortiment. In de eerste studie is vergeleken hoe rassen gemaakt voor 20°C, de normale temperatuur, zich ontwikkelen bij 17°C. De temperatuur bleek weinig invloed te hebben op vertakking, stengeldikte en wortelkwaliteit. In het algemeen worden zowel plant als bloemscherm kleiner bij lagere temperatuur en hierop is daarom bij de selectie extra gelet.

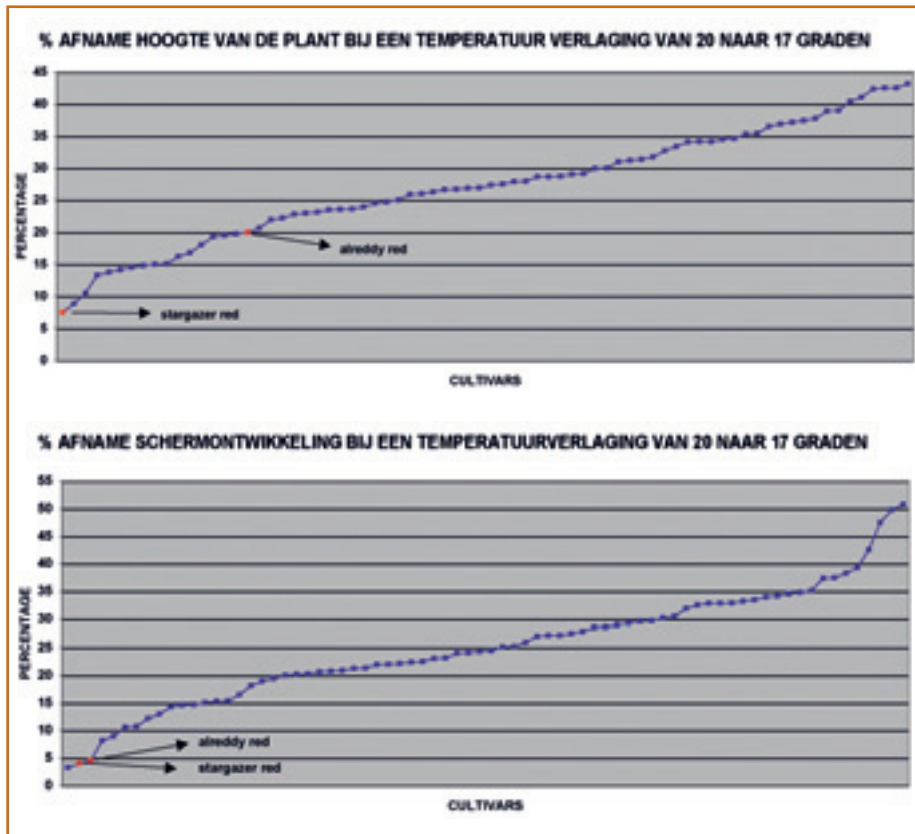
Rassen onderglas met minder gas

Om het energieverbruik terug te dringen hebben het Ministerie van Landbouw, Novem en PT de afgelopen jaren een onderzoeksprogramma met acht projecten gefinancierd. Het overgrote deel van het programma bestond uit verdiepend onderzoek om genetische variatie in energie-efficiënte te meten en deze te benutten.

Daarnaast was er ruimte voor een heel praktisch project. Voer de selectie in een bestaand veredelingsprogramma maar eens uit bij lage temperatuur. Kijk wat er gebeurt, kruis onderling en herhaal de selectie bij lage(re) temperatuur. Uit dit praktische Poinsettia-project zijn in vier jaar twee nieuwe temperatuur tolerante rassen gekomen.

In het praktijk-project is de technische kennis van de veredelaar gekoppeld aan de gewaskennis van de teler. Kenmerk is samen een veredelingsproject te financieren en uit te voeren, waarbij ieder een eigen taak heeft die precies samenvalt met ieders expertise. De veredelaar kruist en hij maakt de basispopulaties. De teler teelt en kan in zijn eigen kas, zelfs al in een heel vroeg stadium, selecteren.

temperatuur groeien

Enorme verschillen in scherm

Van het gangbare in Nederland geteelde sortiment, valt de breedte van het bloem scherm (procentueel) sterk terug bij een verlaging van de temperatuur van 20 naar 17°C (zie grafiek). Er zijn enorme verschillen. Alle rassen zijn goed bij 20°C, maar de schermen van sommige rassen nemen tot 50% in diameter af als ze bij 17°C opgroeien. Van andere selecties, waaronder de beide energie efficiënte rassen, neemt het bloem scherm maar 3% af bij lage temperatuur. Voor lengte geldt hetzelfde als voor bloem scherm. Alle rassen worden korten bij lagere temperatuur (tot 43%) maar sommige lijden minder.

Zowel voor lengte als breedte van het bloem scherm, waren er geen rassen die bij 17°C beter waren dan bij 20°C. Dit principe is gebruikt bij de veredeling. De eerste selectie werd gemaakt bij 17°C. Alles wat daar ondermaats was, werd weggegooid. De overblijvers zijn daarna beoordeeld bij 20°C en ook hier zijn alleen de allerbeste doorgaan.

Dit jaar beschikbaar

Uit dit stringente selectie-programma zijn Stargazer Red en Alreddy Red ontstaan. Beide rassen blijven bij lage en hoge tempe-

ratuur goed doorgroeien. Doorgroei bij lage temperatuur is niet alleen nodig om een goed gewas te ontwikkelen, het staat licht remmen (1 tot 2x per week) toe om de uniformiteit te verbeteren. De beide selecties kleuren goed door en het scherm ontwikkelt zich goed. Beide zijn donkerbladige rassen met een korte reactietijd van 7 weken. De energie-efficiënte rassen zijn dit jaar voor het eerst beschikbaar voor de praktijk. PPO heeft dit jaar beide selecties in een vergelijkende rassenproef opgenomen. Wat betreft de teelt en de houdbaarheid kwamen Stargazer Red en met name Alreddy Red zeer goed uit deze test. Deze rassenproef heeft plaats gevonden bij een teelttemperatuur van 20°C. Een vergelijkend rassenonderzoek bij een lagere teelttemperatuur staat op de planning.

SAMENVATTING

Het veredelen op temperatuur-efficiëntie kan leiden tot rassen die in een breder temperatuurtraject goed presteren. Dat geeft de producent de keuze om bij hoge of lage temperatuur te telen. Hij kan daarmee de gewenste levertijd kiezen en de kwaliteit verbeteren zonder dat dit ten koste gaat van de snelheid.

Het gapende gat

De afgelopen week tijdens de Horti Fair heb ik een kloek en diep ingrijpend besluit genomen voor mijzelf en ons bedrijf. Ik ben, om het maar eens plastisch uit te drukken, van mijn geloof gevallen. Ik had niet gedacht dat het nog eens zo ver met mij zou komen. Vrienden en vriendinnen: wij zijn lid geworden van Glaskracht.

U vraagt zich natuurlijk af, wie verantwoordelijk is voor deze absolute en onverwachte ommezwaaai. Niemand anders dan excellentie Cees Veerman himself.

Tijdens de feestelijke uitreiking van de innovatie-awards trakteerde de minister ons op zijn visie en standpunten aangaande de glastuinbouw. Waarbij onze boerenprofessor met een stalen gezicht stelde: dat iedere vorm en mate van compensatie voor de explosief gestegen energiekosten, zou leiden tot verminderde innovatie-drang om tot structurele besparingen te komen.

Ik bekeek de man nog eens goed, hij meende het echt. Zou hij wel weten hoe hoog en wat de impact van de gasprijs is voor onze bedrijfsvoering? Hier stond toch wel ongeveer de slimste en meest ontwikkelde boer van Nederland. En ineens wist ik het zeker, een boer is anno 2005 de tegenpool van de tuinder. Een tuinder is de laatste decennia gedwongen zich te ontwikkelen tot ondernemer, met iedere dag de harde confrontatie van de vrije markt. In dezelfde periode is het met het overgrote deel van de boeren anders gelopen. Subsidies, toeslagen en beheersvergoedingen lagen voor het oprapen. Dus kon er een goed inkomen worden verworven met een bedrijfsvoering waarbij de boer zich ontwikkelde tot een soort parttime boswachter.

Boswachter is een prachtig en nuttig beroep, maar een goede boswachter is een beheerder en zelden een ondernemer.

Boswachters en ondernemers zijn verschillend en daarom is Glaskracht een logische maar ook noodzakelijke ontwikkeling om de belangenbehartiging van de glastuinbouw kwalitatief te borgen.

De volgende conclusie is dat wij dus ook bij het verkeerde ministerie zijn aangesloten. Zeker met een academisch gevormde boswachter of misschien zelfs houthakker als opperhoofd.

De tijd heeft zijn werk gedaan en nu ligt hier een gapend gat.

Peter Klapwijk
teeltadviseur en tomatenteler in Monster
Peter@greenq.nl